

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การสหประชาชาติเริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนภายหลังจากการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากสงครามดังกล่าวสร้างความเสียหายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินของประชาคมโลก จากการตระหนักในเรื่องของสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ส่งผลให้องค์การสหประชาชาติได้มีมติให้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 ในการประกาศปฏิญญาสากลนี้มีข้อกำหนดใหญ่ไว้ด้วยกัน 30 ข้อ สาระสำคัญของบางส่วนของประกาศฉบับนี้ ได้แก่

.....มนุษยชาติมีสิทธิได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นมนุษย์ อย่างเสมอกัน จะมีการใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เกิดการลิดรอนสิทธิไม่ได้ มีสิทธิในกิจส่วนตัว การสมรส ครอบครัว ทรัพย์สินและชื่อเสียงเกียรติยศ มีสิทธิในศาสนา การแสดงความคิดเห็นและแสดงออก มีสิทธิในการได้รับบริการอันเป็นสาธารณะอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง มีสิทธิในการประกอบอาชีพ ค่าตอบแทน การพักผ่อน มีสิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเลือกการศึกษา และการมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม รวมถึงการคุ้มครองผลประโยชน์ทางด้านศีลธรรมวรรณกรรม ศิลปะและนวัตกรรม โดยจะต้องใช้สิทธิตามข้อกำหนดแห่งกฎหมายและปฏิบัติต่อกันอย่างเหมาะสม.....

จากการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของประชาคมโลก นอกจากประกาศดังกล่าวแล้ว องค์การสหประชาชาติยังได้ประกาศสิทธิของมนุษย์ในกลุ่มอีกหลายกลุ่ม ซึ่งคนพิการก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่องค์การสหประชาชาติยังได้ตระหนักถึงการได้รับโอกาสและการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเท่าเทียมกับคนปกติ โดยประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการขึ้น เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2528 (ธนายศ ธนธิตี, 2549, น. 2)

ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้มีรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิของคนไทยทุกคนบนแนวทางแห่งสิทธิมนุษยชนที่คำนึงถึงความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ประกาศใช้เมื่อปี

พ.ศ.2550 นั้นได้ให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน และที่สำคัญเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติสำหรับคนพิการโดยเฉพาะและเป็นการสานต่อจากพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปี พ.ศ. 2534 ที่มีจุดหมายเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ใน 4 ด้าน คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสังคม ซึ่งมาตราในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคนพิการมีดังนี้

.....มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพจะกระทำมิได้

มาตรา 55 บัญญัติไว้ว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

และมาตรา 60 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้...

จากสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดสวัสดิการสาธารณะแก่ทุกคนในสังคม และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคมต่างๆ ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยมีความพยายามที่จะให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการทางสังคม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในสังคมอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไปตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการที่กำหนดให้อาคารที่จะปลูกสร้างใหม่ต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในอาคารด้วยถ้าไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดจะไม่อนุญาตให้ปลูกสร้างจะเห็นได้ว่านอกจากการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการแล้ว สิ่งอำนวยความสะดวกยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อทุกคนในสังคมอีกด้วย โดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุ และสตรีมีครรภ์ ดังนั้นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจึงไม่ได้เน้นการจัดทำสำหรับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ในการใช้งานร่วมกันสำหรับทุกคนในสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานตามข้อที่ 9 ของมติที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก สหประชาชาติ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) ที่มีมติขยายทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก จากเดิมปี พ.ศ.2536-2545 ออกไปอีก 1 ทศวรรษ คือ พ.ศ.2546-2555

สำหรับในประเทศไทยนั้นหลายๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็หันมาให้ความสนใจ ในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการนั้นมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายต่างๆ อาจยังไม่ครอบคลุมและยังไม่เอื้อในการบังคับใช้ ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งอาจยังขาดความชัดเจนในนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการขาดข้อมูล ทั้งในเรื่องของความต้องการของคนพิการ ในประเภทต่างๆ คนพิการ ก็เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความต้องการเหมือนกับคนทั่วไปในสังคม มีวิถีชีวิตมิได้แตกต่างอะไรกับคนในสังคม หากเพียงแต่ความบกพร่องทางกายนั้น อาจส่งผลให้การเข้าถึงในหลายๆ กิจกรรมนั้น อาจมีอุปสรรคอยู่บ้าง และสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คงเป็นเรื่องของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการด้วยกันทั้งที่ถือเป็นสิ่งสำคัญและอาจเป็นปัจจัยหลักที่มาระดับต้นๆ ที่จะสามารถช่วยให้คนพิการสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข หลายคนอาจมองว่าคนพิการก็คือผู้ยากไร้ด้อยโอกาสทางสังคม ถูกมองเป็นที่รังเกียจเป็นส่วนเกินของสังคม เป็นผู้ซึ่งไร้ความสามารถ ไร้สมรรถภาพ อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการลำดับต้นๆ ที่ทุกท่านต้องนึกถึงก็คงเป็นขอทาน รongลงมาก็คืออาชีพขายล็อตเตอรี่ ซึ่งดูจะเป็นอาชีพหลักที่คนพิการส่วนใหญ่ยึดเป็นและใช้ในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่จนกลายเป็นวัฒนธรรมไปเสียแล้วด้วยซ้ำไป อย่างเช่นคนพิการตาบอดมีอาชีพในการเล่นดนตรีคนพิการในการแลกกับเศษเงินจากคนที่ผ่านไปผ่านมาและบริจาคเงินให้คนพิการเหล่านั้น หลายคนมองว่าการหยิบบัตรเศษเหรียญให้คนพิการเพียงไม่กี่บาทนั้น เป็นสิ่งที่คุณคิดว่าสามารถช่วยเหลือคนพิการเหล่านั้นได้ ซึ่งจริงๆ แล้วการช่วยเหลือสามารถทำได้อีกหลากหลายวิธี และก็มีอีกหลายวิธีเช่นกัน หากเราต้องการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการเหล่านั้น การช่วยเหลือที่เราจะสามารถหยิบบัตรให้ผู้พิการนั้นมีหลากหลายวิธีแต่สิ่งที่ทุกคนเลือกนำมาใช้ในการช่วยเหลือก็คือการให้เงิน แต่ทุกกับกลับล้มคิดไปว่าเงินที่มอบให้กับเขาเหล่านั้นจะช่วยทำให้เพียงรอดชีวิตและผ่านพ้นไปวันวันหนึ่งเพียงเท่านั้น จำนวนเงินที่เราให้แก่คนพิการก็คงมิได้มากมายจนสามารถทำให้คนพิการสามารถดูแลตัวเองจนตลอดชีวิต และในทางกลับกันอาจเป็นการส่งเสริมให้คนพิการไม่สามารถพึ่งพาตนเองหรือไม่มีความคิดที่จะพึ่งพาตนเอง อาจทำได้เพียงแค่นั่งรอคอยโอกาสที่จะมีคนมาหยิบบัตรให้ จนหลงลืมไปว่าถึงเราจะพิการแต่ก็ยังมีอีกหลายสิ่งที่เราสามารถทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาได้

เพราะฉะนั้นการช่วยเหลือจากสังคมที่กล่าวมาข้างต้นเราสามารถเรียกว่าเป็นการช่วยเหลือแบบไม่ยั่งยืน การช่วยเหลือที่ถูกต้องนั้นเราควรจะช่วยเหลือสิ่งที่จะสามารถทำให้คนพิการนั้นสามารถอยู่ร่วมกับคนสังคมได้ อย่างมีความสุขและสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน มิได้ต้องการเพียงสิ่งของเงินตราที่นำมาบริจาคให้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่แท้ที่จริงแล้ว

คนพิการก็นั่นก็ยังคงต้องดำเนินชีวิตต่อไปและต้องดูแลตัวเอง ในการหาเลี้ยงชีพซึ่งหากจะรอคอยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนั้น ก็คงได้เพียงชั่วคราวชั่วคราวหากจะต้องหวังพึ่งทั้งชีวิตก็คงเป็นไปได้ยาก

ฉะนั้นการให้ความช่วยเหลือที่ถูกต้องและเป็นการช่วยเหลือคนพิการให้สามารถดูแลตัวเองและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืนก็คือ การให้สิ่งต่างๆ ที่จะเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถดำรงชีพได้ หากเพียงแต่สร้างสิ่งอำนวยความสะดวก มาให้การช่วยเหลือและรองรับกลุ่มคนเหล่านี้ให้มีโอกาสในการดำเนินชีวิตหาเลี้ยงชีพได้ โดยมีต้องเป็นภาระรับผิดชอบของคนใดคนหนึ่ง กลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งในสังคม และในส่วนของคนพิการเองนั้น หลายคนก็ได้ต้องการให้ชีวิตที่เกิดมานั้นต้องมาเป็นภาระของผู้ใด คนพิการหลายคนที่ไม่อยากให้คนอื่นในสังคมมองตนเองในส่วนที่เป็นปมด้อยแต่เพียงอย่างเดียว เพราะบุคคลเหล่านั้นก็ยังมีความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ ให้มองอีกมากมาย ในสังคมปัจจุบันของเราก็มีตัวอย่างคนพิการหลายประเภทที่สามารถเข้าทำงานในกลุ่มบริษัทเอกชนทำงานอยู่ในหน่วยงานของภาครัฐ หรือแม้แต่บางโรงงาน บางธุรกิจ ก็เริ่มให้ความสนใจในการจ้างแรงงานคนพิการ เพื่อเป็นการสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ในการดำรงชีวิตของคนพิการ ยกตัวอย่างเช่น คนพิการขาสามารถปฏิบัติงานได้ในตำแหน่ง ลูกค้าสัมพันธ์ เนื่องจากระบบการได้ยิน และแขนของเขาก็คงสามารถใช้งานได้ตามปกติ นี่ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าคนพิการนั้น หากเพียงแต่เกิดมาร่างกายไม่สมบูรณ์ ก็ได้หมายความว่าชีวิตนี้เขาจะหมดโอกาสไปเสียทุกด้าน หากเพียงแต่มีคนที่รู้และเข้าใจในสิ่งที่เขาเหล่านั้นต้องการและสามารถตอบสนองในความต้องการพื้นฐานของคนพิการได้ถูกหลัก ตรงประเด็น และตรงกับความต้องการ ก็จะทำให้เป็นการสนับสนุนนั้นตรงต่อความต้องการของผู้รับมากที่สุด สำหรับความต้องการคนพิการนั้นก็มิได้หวังเพียงเงินทองที่ได้จากความเห็นใจ ความสงสารของบุคคลแต่เพียงเท่านั้น ซึ่งสิ่งที่เขาเหล่านั้นต้องการก็คงเพียง การได้ดำเนินชีวิตบนโลกใบนี้ด้วยการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อีกทั้งความต้องการเพียงเพื่อสามารถดำเนินชีวิตให้ได้ใกล้เคียงกับคนทั่วไป ในสังคมก็คงเพียงพอ คนพิการเหล่านั้นคงมิได้แต่เพียง รอให้สังคมหยิบยื่นทุกสิ่งทุกอย่างให้ แต่คงหวังเพียงว่าขอให้เขาเหล่านั้นได้มีโอกาส ในการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่ถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม เพียงแต่หวังว่าให้สังคมหยิบยื่นสิ่งจำเป็นเพียงพอที่เขาเหล่านั้นจะสามารถดำรงชีวิตได้เทียบเท่ากับคนทั่วไปในสังคม

ระบบรถไฟฟ้าใต้ดินเองก็เป็นบริการสาธารณะชนที่เกิดขึ้นเพื่อยกระดับชีวิตของประชาชนในประเทศในเรื่องการเดินทางคมนาคมขนส่ง เพื่อพยายามแก้ไข ลดและขจัดปัญหา

การจรรยาให้หมดลงในที่สุด ด้วยการรณรงค์ให้ประชาชนภายในประเทศหันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะมากยิ่งขึ้น และยังสามารถช่วยประเทศประหยัดพลังงาน ซึ่งคนพิการก็เป็นกลุ่มคนในสังคมที่มีสิทธิการเข้าถึงบริการทางสังคมเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคมเช่นกัน ภายใต้การจัดสวัสดิการที่คำนึงถึงสิทธิความเท่าเทียม ความเสมอภาคในสังคม

จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่ศึกษาแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดินของคนพิการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดบริการจากภาครัฐและประโยชน์ต่อกลุ่มคนในสังคมรวมทั้งคนพิการด้วยเช่นกัน

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 กล่าวว่า คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้สาธารณะประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทำให้นักศึกษามองว่า การดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันทั้งคนพิการ และคนปกติโดยทั่วไปแล้วนั้น ต่างก็ต้องมีวิธีการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดด้วยกันทั้งสิ้น ความพิการคงไม่ใช่ข้อจำกัดในความแตกต่างของกลุ่มคนในสังคมทั้งหมดทีเดียว เพราะคนพิการก็มีความต้องการพื้นฐานทั่วไป ไม่แตกต่างกับคนอื่น หากเพียงแต่สิ่งที่คนกลุ่มนี้ต้องการอาจมีความพิเศษกว่ากลุ่มคนอื่นโดยทั่วไปในสังคม และคนพิการเองก็สามารถจะเลือกได้ว่า ชีวิตหนึ่งเขาจะต้องเกิดมาเป็นอย่างไร และต้องเผชิญกับอะไรในโลกใบนี้ แต่คนพิการทุกคนก็คงหวังเพียงให้คนในสังคมยอมรับ และให้โอกาสในการดำรงชีวิต และไม่มองเขาเป็นกลุ่มคนด้อยโอกาส จนทำให้สังคมมองข้ามไป เปรียบเหมือนคนไร้ค่าคนหนึ่ง คนพิการเหล่านี้ก็คงหวังเพียงที่จะได้มีโอกาสได้ดำรงชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ สามารถหาเลี้ยงชีพได้เหมือนอย่างคนปกติในสังคมโดยทั่วไปเช่นกัน

รัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ที่กล่าวว่า ทุกคนในสังคมต้องมีสิทธิ ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในสังคม นั่นก็หมายถึงประชาชนทั่วไปในสังคม รวมถึงคนพิการในสังคมด้วยเช่นกัน ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาศาสนา การบริหารนโยบายและสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคม ที่ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ ก็ไม่สามารถปล่อยให้ละเลยได้เช่นกัน อีกทั้งสังคม หรือรัฐบาลอาจต้องเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแล เรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ควรจะได้ด้วยเช่นกัน และ ผู้ศึกษาเอง

นั้นก็ทำงานอยู่ในระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นที่รู้จักดีในนามของรถไฟฟ้าใต้ดิน ซึ่งก็มีประชาชนใช้บริการมากมาย หลากหลายประเภท แตกต่างกันไป ซึ่งผู้พิการก็เป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่สามารถใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินได้ รวมทั้งทาง บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ผู้ให้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินเอง ก็ให้ความสำคัญกับผู้โดยสารทุกประเภท โดยเฉพาะคนพิการ

บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในนามผู้ให้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการจัดบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ต่อการเข้าถึงการใช้บริการรถไฟฟ้าเป็นอย่างมาก จึงได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการเข้าใช้ระบบรถไฟฟ้าใต้ดินในทุกสถานี ซึ่งประกอบด้วย 1. ที่จอดรถคนพิการ 2. ทางลาดพร้อมราวจับ 3. ลิฟต์ (อักษรเบรลล์) 4. พื้นผิวต่างสัมผัส 5. ป้ายสัญลักษณ์

จากนโยบายในเรื่องการบริการของทางบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด(มหาชน) จะใช้คำเรียกขานผู้โดยสารพิการว่า “ผู้โดยสาร VIP” ซึ่งก็ทำให้มองเห็นภาพอย่างชัดเจนว่าทางบริษัทได้ให้ความสำคัญกับผู้โดยสารเท่าเทียมกัน มิได้แบ่งแยกสิทธิในการเข้าถึงแต่อย่างใดและกลับพยายามสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับผู้โดยสารเหล่านี้ ไม่ว่าจะอ้างอิงจากมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่บริษัทเห็นว่าจำเป็นและสามารถจัดหามาเพื่อรองรับการเข้าถึงบริการของผู้พิการได้

เพราะในปัจจุบันผู้พิการก็เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน จนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการจ้างงานต่างๆ เริ่มมีการจ้างแรงงานคนพิการมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ซึ่งต่างก็เปิดโอกาสให้คนพิการ แสดงศักยภาพ ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งในบางครั้งก็สามารถทำได้ และบางครั้งทำได้ดีจนเป็นที่ยอมรับ ในกลุ่มบุคคลทั่วไปที่ร่างกายสมบูรณ์พร้อมทุกประการ จนไม่สามารถปฏิเสธความสามารถได้เลยเช่นกัน

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่อยากจะศึกษาเพื่อให้ทราบว่า แนวทางพัฒนาการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดินนั้น ตรงกับความคิดเห็นในเรื่องของความต้องการของคนพิการเหล่านั้นหรือไม่ และคนพิการนั้นต้องการอะไรเพิ่มเติมจากการให้บริการรถไฟฟ้า รวมทั้งมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่เป็นเหตุผลการเข้าถึงบริการในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ขึ้นไปพัฒนาปรับปรุงการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ ในการเข้าถึงบริการของรถไฟฟ้าใต้ดิน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิการเหล่านั้นได้เข้าถึงบริการได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการเข้าใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินของคนพิการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการในการใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน
3. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของคนพิการต่อการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการในการใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินตาม พ.ร.บ.คนพิการ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คนพิการ หมายถึง คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

การเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดิน หมายถึง ช่องทางที่ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดินด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เช่น ความสะดวกในเรื่อง ข้อมูลข่าวสาร, การติดต่อสื่อสาร, การคมนาคม และสิ่งก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรมต่างๆ

ความต้องการต่อการเข้าถึงบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความคาดหวังหรือสิ่งที่คนพิการต้องการให้หน่วยงานต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ ความต้องการด้านอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะ และสัญลักษณ์ ที่มีอยู่ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดินของคนพิการ ในที่นี้หมายถึง

ด้านอาคาร

- ทางเข้าสู่อาคาร ต้องเป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ขรุขระ ไม่มีสิ่งกีดขวางหรือส่วนของอาคารยื่น ล้ำออกมา ทำให้การสัญจรไม่สะดวก หรืออาจเกิดอันตรายสำหรับคนพิการ

- พื้นผิวทางลาดใช้วัสดุกันลื่น และความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร

ด้านสถานที่

- ประตูหากจำเป็นต้องมีให้ขอบทั้งสองด้านมีความลาดเอียงให้สะดวกสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการ และคนพิการที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 85 เซนติเมตร

- ความกว้างของบันไดไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร โดยจัดให้มีชานพักทุกระยะความสูงไม่เกิน 2.00 เมตร จมูกบันไดมนเรียบและใช้วัสดุกันลื่น

- ความกว้างของประตูลิฟต์ ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 85 เซนติเมตร ขนาดของห้องลิฟต์ ต้องกว้างยาวไม่น้อยกว่า 1.10 x 1.40 เมตร และมีอักษรเบรลล์กำกับไว้ทุกปุ่ม เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการที่รถไฟฟ้าใต้ดินจัดให้ ได้แก่ ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ปัญหาด้านการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการคมนาคม และด้านสถาปัตยกรรม จึงทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดที่ทุกหน่วยงานวางไว้ และคนพิการก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

แนวทางพัฒนาการเข้าถึงบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง แนวทางวิธีการพัฒนาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการเพื่อเข้าถึงการใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง“แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน” มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

- ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 มุ่งเน้นให้คนพิการมีความสามารถในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่ทางรัฐจัดให้ จึงศึกษาความคิดเห็นของคนพิการในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าใต้ดินของคนพิการ และปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ

- ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ศึกษาจากคนพิการ 3 ประเภท คือ คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย และคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มคนพิการที่มีการดำรงชีวิตในการออกไปทำงานนอกบ้านโดยการใช้บริการสาธารณะ และเป็นกลุ่มคนที่ล้วนเคยใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินทั้งสิ้นจากจำนวนทั้งสิ้น 1,100 คน โดยเลือกจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 285 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของคนพิการต่อการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ
2. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการในการเข้าใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน
3. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการในการเข้าถึงบริการของรถไฟฟ้าใต้ดิน
4. นำผลการศึกษาไปพัฒนา ปรับปรุง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการให้เกิดประโยชน์และตรงตามความต้องการของคนพิการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนพิการ